

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO Iwona Godlewska

Protokolant:sekretarz sądowy Iwona Kucemba

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 stycznia 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa **M. W. i T. W.**

przeciwko **(...) sp. z o.o. w P.**

o zapłatę

po rozpoznaniu sprawy w zakresie punktu 2 pozwu tj. roszczenia o odszkodowanie za nakłady konieczne do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół (...) w P. oraz w zakresie kosztów procesu

1. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 22.094,61 zł (czterdzieści siedem tysięcy sto sześćdziesiąt siedem zł) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:
 - a) od kwoty 18.467,73 zł od dnia 8 września 2016 r. do dnia zapłaty,
 - b) od kwoty 3.626,88 zł od dnia 24 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo zgłoszone w punkcie 2 pozwu w pozostałym zakresie;
3. kosztami całego niniejszego procesu obciąża pozwanego w 90%, a powodów w 10% pozostawiając szczegółowe rozliczenie kosztów referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się wyroku.

SSO Iwona Godlewska

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 października 2013 r. powodowie M. W. i T. W. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Sp. z o.o. w P. na ich rzecz solidarnie kwoty 52.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem częściowego odszkodowania za zmniejszenie wartości nieruchomości oraz 23.100 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem częściowego odszkodowania za nakłady konieczne dla zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego. Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa advokackiego w stawce podwójnej.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Sp. z o.o. w P. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego solidarnie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na terminie rozprawy w dniu 30 października 2014r. powodowie ograniczyli powództwo w zakresie żądania odszkodowania za spadek wartości nieruchomości o 4.833zł ze zrzeczeniem się roszczenia. Pozwany wniósł o obciążenie powodów kosztami postępowania w zakresie ograniczenia pozwu.

Wyrokiem częściowym z dnia 13 listopada 2014 r. (w sprawie prowadzonej pod sygn. akt XII C 2335/13) Sąd w zakresie roszczenia powodów o odszkodowanie za zmniejszenie wartości nieruchomości powodów w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół (...) w P., zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 47.167 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 maja 2014 r. do dnia zapłaty (punkt 1), oddalając powództwo zgłoszone w punkcie 1 pozwu w pozostałym zakresie (punkt 2).

Od powyższego orzeczenia apelację wywiódł pozwany (...) sp. z o.o. w P..

Wyrokiem z dnia 13 października 2015 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny w sprawie o sygn. akt I ACA 130/15 zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 wyroku w ten sposób, że zasądzoną tam kwotę 47.167 zł obniżył do kwoty 45.774 zł (punkt 1), oddalając w pozostałym zakresie apelację (punkt 2 wyroku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie M. W. i T. W. są współużytkownikami wieczystymi na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej, nieruchomości zabudowanej domem jednorodzinny, położonej w P. przy ul. (...) na działce nr (...) o powierzchni 0,0350 ha, dla której Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą Kw nr (...), którą zakupili w 2000 r. Na nieruchomości powodowie w 2003 r. ukończyli budowę domu jednorodzinnego, w którym zamieszkują.

(d owód: odpis księgi wieczystej KW nr (...)- k. 12-21, wypis z kartoteki budynków k. 24) .

Nieruchomość powodów jest położona w bliskim sąsiedztwie lotniska cywilnego P.-Ł., które jest własnością pozwanej spółki (...) Sp. z o.o. w P.. Nieruchomość jest położona pod korytarzem powietrznym, w którym startują samoloty. Lotnisko P.-Ł. powstało przed I wojną światową i jest najstarszym lotniskiem w Polsce. W okresie po transformacji ustrojowej przystąpiono do modernizacji (...) lotniska. W 1997 r. utworzono pozwaną spółkę (...), której udziałowcami są Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w W., Skarb Państwa, Miasto P. i Województwo (...). Pozwana spółka przystąpiła do modernizacji lotniska i w 2001 r. oddała do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nową płytę postojową. Od 2008 r. lotnisko jest gotowe do obsługi ruchu lotniczego w strefie Schengen. W dniu 28 lutego 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w P. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)”. W kwietniu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę terminala pasażerskiego, a w czerwcu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę płaszczyzn lotniskowych. W lipcu 2012 r. rozpoczęto kontynuację rozbudowy terminalu pasażerskiego - początek prac przy budowie nowej sortowni bagażu oraz rozbudowie strefy odlotów.

Rozwój lotniska w kolejnych dziesięcioleciach skutkował wzrostem liczby pasażerów obsługiwanych przez port lotniczy. W 2000 r. skorzystało z niego 227.847 pasażerów, przy liczbie 13.225 operacji lotniczych. W 2008 r. natomiast z portu skorzystało już 1.274.679 pasażerów, a operacji lotniczych odnotowano w liczbie 23.609. W 2012 r. z portu skorzystało 1.595.221 pasażerów i odbyło się 25.261 operacji lotniczych.

Lotnisko cywilne P. - Ł. jest własnością pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

(okoliczności bezsporne, nadto dowód: statystyki k. 22-23, Raport o oddziaływaniu na środowisko Rozbudowa i modernizacja (...) Spółka z o.o. im. H. W., Etap: Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach – wyciąg k. 30-34, 170-176, decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w P. z dnia 28 lutego 2011 r. – wyciąg k. 85-92, procedury AIP k. 93-104, informacja odnośnie sposobu wdrożenia warunków realizacji projektu. „Rozbudowa i modernizacja (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością im. H. W.” określonych w Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach k. 105-110, wydruki ze strony internetowej pozwanej spółki zawierające ważne daty, statystyki,

tabelki, artykuły prasowe k. 111-122,130-133, protokół kontroli (...) Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska k. 123-129).

Sejmik Województwa (...) podjął w dniu 30 stycznia 2012 r. na podstawie art. 135 ust. 1, 2, 3a i 3b u.p.o.ś. uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P.. Uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: 1) izol linii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 2) izol linii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 3) izol linii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 50 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 4) izol linii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 40 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska.

W obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: 1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izol linii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 60 dB oraz dla nocy LAeqN = 50 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izol linii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB oraz dla nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy lotniska.

Nieruchomość powodów znalazła się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania. W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. Jednocześnie w uchwale wyjaśniono, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wyjaśniono również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

(o koliczność bezsporna, nadto dowód: uchwała nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 roku w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P. wraz z uzasadnieniem i wykazem działek położonych w obszarze ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P. – powiat (...) k. 25-29, informacja odnośnie sposobu wdrożenia warunków realizacji projektu. „Rozbudowa i modernizacja (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością im. H. W.” określonych w Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach k. 105-110, Plan (...) wyciąg k. 149-150, Raport o oddziaływaniu na środowisko Rozbudowa i modernizacja (...) Spółka z o.o. im. H. W., Etap: Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach – wyciąg k. 30-34, 170-176).

W chwili wejścia w życie przedmiotowej uchwały (na dzień 28 lutego 2012 r.) nieruchomość powodów była zabudowana budynkiem mieszkalnym w zabudowie szeregowej. Do nieruchomości prowadziła droga dojazdowa utwardzona kostką brukową. Działka miała dostęp do wszystkich sieci uzbrojenia technicznego. Bezpośrednie sąsiedztwo stanowiła zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Budynek mieszkalny jest jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem, niepodpiwniczony, murowany wzniesiony w technologii tradycyjnej murowanej, z dachem wielospadowym. Jest wyposażony w sieć wodną, energetyczną, gazową i kanalizacyjną. Na parterze znajduje się salon z aneksem kuchennym, łazienka, kotłownia, hall, wiatrołap, a na piętrze trzy pokoje, garderoba, łazienka i korytarz plus pokój na półpiętrze. Podłogi wyposażone są w płytki ceramiczne, panele, stolarka okienna wykonana jest z PCV, stolarka drzwiowa z drewna. Budynek jest ogrzewany piecem gazowym. Wyposażenie sanitarne ma na dobrym poziomie. Ogólny stan techniczny budynku na dzień 28 lutego 2012 r. był dobry.

(dowód: opinia biegłego sądowego J. W. k. 207-282, 613-646 wraz z opinią uzupełniającą k. 726-758 oraz wyjaśnieniami z łożonymi na rozprawie k. 784).

Uchwała tworząca obszar ograniczonego użytkowania lotniska wywiera wpływ na zachowania uczestników rynku nieruchomości na tym obszarze, uświadamiając im przyczynę jego utworzenia jaką jest ponadnormatywny hałas na tym terenie, a tym samym ograniczenia i niedogodności w wykorzystywaniu nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem związane między innymi z hałasem lotniczym, którego wartość przekracza granice hałasu wyrażonego wskaźnikiem równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $L_{AeqD} = 60$ dB oraz dla nocy $L_{AeqN} = 50$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych. Skutkuje to spadkiem cen uzyskiwanych za nieruchomości położone na obszarze oddziaływania lotniska w stosunku do cen uzyskiwanych za podobne nieruchomości położone poza tym obszarem.

W odniesieniu do hałasu miarodajnego przyjęto parametr 55,0 dB. W normie PN-B-02151-3 dla najbardziej niekorzystnej sytuacji tj. dla hałasu miarodajnego na poziomie 55,0 dB w nocy wymagana wypadkowa izolacyjność akustyczna ścian z oknami wynosi min. 28 dB i 23 dB dla kuchni. Przegrody bez okien wymagają odpowiednio 38 dB izolacyjności akustycznej. W przypadku pomieszczeń z dwoma lub trzema ścianami (przegrodami) zawierającymi okna, izolacyjność ta musi być podwyższona zgodnie z wymogami normy akustycznej. W przypadku stosowania normy PN-87/B – 02151/02 przyjęto na podstawie analizy dostępnych monitorujących raportów miesięcznych liczbę operacji dla najbardziej niekorzystnej 1/2 godziny w porze nocnej $N = 3$. Dla warunków najgorszej 1/2 godziny nocnej nieruchomości powodów w pobliżu P-2 przyjęto $L_{Aeq} = 63,0$ dB. Dla obliczeń poziomu istniejących parametrów wypadkowej izolacyjności akustycznej przegrody z oknami przyjęto wskaźniki R_{a2} dla okien wg pomiarów laboratoryjnych ITB. Pomiary te wykonywane są na oknach nowych wyregulowanych, uszczelnionych itd. Poziom tła akustycznego w nocy $L_t = 40$ dB.

W budynku powodów przy ul. (...) w P., wymagana jest wymiana okien na okno PCV o wskaźniku min 30 dB w ilości 9,04, wymiana okien na okno PCV o wskaźniku min 35 dB w ilości 5,83, wymiana okien połaciowych na okna o wskaźniku min 30 dB w ilości 1,56. Ponadto 5 pomieszczeń wymaga uzupełnienia o nawiewniki okienne (...) z łącznikiem akustycznym ($D_{n,e,w} = 42$ dB) oraz 2 pomieszczenia o nawiewniki ściennie akustyczne (...) 780 z mufą akustyczną wraz z okapem z wkładką akustyczną.

W związku z powyższym, nakłady na nawiewniki okienne w ilości 7 sztuk oraz wymianę okien na okna PCV i okna połaciowe na okna o wskaźniku min 30 dB, celem dostosowania budynku powodów do odpowiedniej izolacyjności akustycznej wynoszą 22.094,61 zł.

(dowód: opinia biegłego sądowego J. W. k. 207-282, 613-646 wraz z opinią uzupełniającą k. 726-758 oraz wyjaśnieniami z łożonymi na rozprawie k. 784).

Pismem z 9 września 2013 r. powodowie wezwali pozwaną (...) Sp. z o.o. w P. do zapłaty kwoty 95.000 zł, w tym kwoty 75.000 zł tytułem obniżenia wartości nieruchomości oraz kwoty 20.000 zł tytułem koniecznych nakładów na zwiększenie izolacyjności akustycznej budynku mieszkalnego.

Pozwany w piśmie z dnia 11 października 2013 r. poinformował, że przewiduje możliwość wypłaty dobrowolnego odszkodowania wyłącznie na modernizację akustyczną nieruchomości w ramach procedury concyliacyjnej. Podkreślono przy tym, że brak woli przystąpienia do procedury concyliacyjnej oraz zawarcia ugody przez powodów, oznacza że, dobrowolna wypłata kwoty wskazanej w powyższym wezwaniu nie jest możliwa. Pozwany do dnia dzisiejszego nie uiszczył na rzecz powodów żądanej kwoty.

(dowód: pismo powodów k. 35-37, pismo pozwanego k. 38 .)

Przedstawiony stan faktyczny sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów.

Sąd dał wiarę powołanym wyżej dokumentom stanowiącym podstawę ustaleń faktycznych, gdyż nie były przez strony kwestionowane, jak również nie budziły wątpliwości sądu co do ich prawdziwości i autentyczności. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Z kolei w świetle art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

Spór będący przedmiotem niniejszego postępowania koncentrował się obecnie wokół roszczenia powodów o odszkodowanie za nakłady konieczne do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół (...) – ławica w P.

W kwestii tej Sąd czynił ustalenia w oparciu o opinię biegłego rzeczoznawcy majątkowego i specjalisty z dziedziny budownictwa o specjalności konstrukcyjno-budowlanej J. W., który ustalił wysokość nakładów na rewitalizację akustyczną budynku powodów na kwotę 22.094,61 zł.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż opinia biegłego podobnie jak inne dowody podlega ocenie według art. 233 § 1 kpc, lecz co odróżnia ją pod tym względem to szczególne kryteria oceny, które stanowią poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (vide: wyrok SN z dnia 15 listopada 2002 roku, V CKN 1354/00, LEX nr 77046).

Opinia biegłego sądowego J. W. z dnia 16 maja 2014 r. w zakresie określenia wartości nakładów dla nieruchomości zabudowanej położonej w P. przy Alei (...) znajdująca się na k. 231-247, opinie uzupełniającej w zakresie nakładów rewitalizacyjnych k. 316-320 oraz k. 351-353, nie stanowiły podstawy rozstrzygnięcia w tym przedmiocie. Biegły wówczas nie posiadał uprawnień do sporządzenia takowej opinii tylko posiadał uprawnienia z dziedziny szacowania nieruchomości. Tym samym opinie te okazały się nieprzydatne w procedowaniu w zakresie nakładów rewitalizacyjnych na budynek powodów jak również zarzuty stron do tej opinii.

Niemniej jednak biegły J. W. nabył w toku niniejszego postępowania uprawnienia biegłego z dziedziny budownictwa. Z uwagi na powyższe Sąd postanowieniem z dnia 22 stycznia 2016 r. przeprowadził dowód z opinii biegłego z dziedziny budownictwa i akustyki budowlanej na okoliczność ustalenia czy budynek mieszkalny powodów posiada odpowiedni klimat akustyczny zgodnie z § 9 pkt 2 Uchwały nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. w przedmiocie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla (...), a jeżeli nie, jakie dodatkowe nakłady i o jakiej wartości muszą zostać poniesione w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania (...) (strefa wewnętrzna) z uwzględnieniem podatku VAT (k. 598).

Sąd poczynił ustalenia w oparciu o opinie biegłego J. W. z dnia 1 sierpnia 2016 r., uzupełnioną w zakresie odniesienia się do zarzutów stron, Sąd uznał za przydatną dla rozstrzygnięcia sprawy. Opinia ta nie budzi żadnych wątpliwości pod względem merytorycznym i w całości stanowiła podstawę dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych. Należy wskazać, iż biegły posiada niezbędną wiedzę i doświadczenie zawodowe, pozwalające wydać opinię na wskazany przez Sąd temat. Wnioski, wyciągnięte przez biegłego, są logiczne i przekonujące, a sama opinia obszerna i szczegółowa. Biegły wskazał na czym oparł się wydając opinię, z jakich korzystał źródeł i jaką posłużył się metodologią. W sposób zrozumiały przedstawił wnioski opinii oraz w jaki sposób do nich doszedł, a przy tym rzeczowo i przekonująco odniósł się w opinii uzupełniającej oraz w trakcie przesłuchania na rozprawie do zarzutów zgłoszonych przez strony do wydanej przez niego opinii pisemnej, wyczerpująco wyjaśniając dlaczego nie można uznać ich za zasadne.

W tym miejscu trzeba podkreślić, że Sąd nie jest obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinią biegłego zostały przekonane obydwie strony, co zresztą najczęściej jest prawie niemożliwe, gdyż opinia korzystna dla jednej strony, nie przekonuje strony przeciwnej. Wystarczy zatem, że opinia jest przekonująca dla Sądu, który wiążąco też ocenia, czy biegły wyjaśnił wątpliwości zgłoszone przez stronę (zob. wyrok SN z dnia 19.05.1998r., II UKN 55/98, OSNP 1999/10/351).

Należy również wskazać, że strona pozwana nie przedstawiła dowodów, zdolnych podważyć konkluzje opinii biegłego J. W., a polemika pozwanego z opinią pozostaje gołosłowna.

Biegły uzasadnił przyjętą metodologię. Biegły J. W. w swojej opinii zastosował do ustaleń normy wskazane w § 325 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, tj. PN-B- (...) -3:1999 i PN-87/B- (...). Biegły podkreślił, że analizę w oparciu o normę PN-B- (...) -3 wykonano jedynie posiłkowo dla zobrazowania, że dotychczasowe rozbieżności pomiędzy normami PN-B- (...) -3:1999 a PN-87/B- (...) w nowej są znacznie wyeliminowane, a szacunkowe wyniki obliczeń są dość podobne do ustaleń wg obu dotychczas obowiązujących norm. Na końcowe ustalenie co do zakresu rzeczowego koniecznych nakładów decydujący wpływ ma norma obowiązująca, tj. PN-87/B- (...).

Biegły wyjaśnił dobór punktów pomiarowych i analizę danych. Jak wynika z opinii uzasadniającej z dnia 22 listopada 2016 r., posłużenie się danymi z punktu pomiarowego przy ul. (...) z 2009 r., tj. z punktu najbliższego do analizowanej nieruchomości stało się koniecznością z uwagi na to, że aktualna siatka punktów pomiarowych pomija zupełnie to osiedle (...) (nie ma tam punktów pomiarowych). Biegły wyjaśnił na jakiej podstawie obliczył poziom najgorszej 1/2 h w nocy dla przedmiotowej nieruchomości oraz wskazał na pozostałe wyliczenia dla punktów P-2, P-7 i P-11 jako punkty odniesienia w celach informacyjnych. Biegły podkreślił, że ideą ustaleń normy PN-87/B- (...) co do najgorszej 1/2 h pory nocnej jest zapewnienie komfortu akustycznego wszystkich nocy, a nie dla tylko jednej jakiejś bliżej nie sprecyzowanej.

Do obliczeń poziomu istniejących parametrów wypadkowej izolacyjności akustycznej przegrody z oknami przyjął wskaźniki Ra2 dla okien wg pomiarów laboratoryjnych ITB. Pomiary te wykonywane są na oknach nowych wyregulowanych uszczelnionych itd. Biegły uznał, iż zakładanie przez stronę pozwaną, że można izolacyjność istniejących okien poprawić poprzez remonty, odnowienie i wymianę uszczelek jest nieracjonalne.

Pozwany ponadto podniósł zarzut braku kompetencji biegłego w dziedzinie akustyki, uznając, iż biegły J. W. nie posiada wiadomości specjalnych z dziedziny akustyki, gdyż jest rzeczoznawcą majątkowym. Tak sformułowany zarzut w ocenie Sądu nie mógł się ostać. Biegły w toku prowadzonego postępowania sądowego nabył uprawnienia z dziedziny akustyki. Opinie opracował jako biegły sądowy z zakresu budownictwa ogólnego, w tym również akustyki budowlanej. Jego uprawnienia jako rzeczoznawcy majątkowego mają charakter wtórny. Wskazać należy, że również w tym zakresie biegły J. W. posiadał niezbędną wiedzę, doświadczenie i kompetencje do sporządzenia opinii. Biegły sporządził wiele opinii w tym zakresie, przy tym jest biegłym sądowym z zakresu budownictwa i akustyki budowlanej.

Również zarzut pozwanego o braku samodzielności biegłego okazał się nieuzasadniony. Biegły wielokrotnie wyjaśniał, iż powoływane w opinii zasadniczej opracowania pomocnicze mają charakter jedynie historyczny i informacyjny. Biegły wskazał, że opracowania te powstały w 2005 r. i były pomocne przy powstaniu zasad metodycznych analogicznych opracowań. Trudno odmówić biegłemu doświadczenia i profesjonalizmu w sytuacji, kiedy od dłuższego czasu zajmuje się tematyką, której dotyczy niniejszy proces, dysponuje własną bazą danych i dla potrzeb wydawanych opinii zapoznaje się z opiniami, wydawanymi przez innych biegłych, analizując uzyskiwane przez tych biegłych wyniki ich badań i dokonane ustalenia.

Opinia biegłego została opracowana z uwzględnieniem wyników pomiaru w środowisku wykonanych przez firmę „Akustix” na zlecenie strony pozwanej w 2009 r. i w ramach comiesięcznych raportów monitorujących całą strefę OOU lotniska Ł..

Do opinii biegłego zastrzeżenia złożyła również strona powodowa. Biegły uwzględnił zastrzeżenia powodów w swojej opinii uzupełniającej, przez co wartość nakładów rewitalizacyjnych na ich budynek uległa zwiększeniu z kwoty 18.467,73 zł do 22.094,61 zł. Nie wpływa to jednak negatywnie na opinię zasadniczą z dnia 1 sierpnia 2016 r. (k. 613-646), która z opinią uzupełniającą z dnia 22 listopada 2016 r. wraz z załącznikami (k. 726-758) stanowi logiczną i spójną całość. Biegły w opinii uzupełniającej uwzględnił powierzchnie zajmowane przez skrzynki roletowe oraz okno drugiej przegrody w salonie.

Podkreślenia wymaga, iż zgodnie z normami akustycznymi PN-B- (...) -3:1999 i PN-87/B- (...) pomieszczenia gospodarczo-sanitarne nie są objęte ochroną akustyczną. Okna połaciowe w pomieszczeniu nad garażem spełniają wymogi normowe. Wskazane przez biegłego w opiniach ceny jednostkowe zawierają cały komplet niezbędnych prac przy wymianie istniejących okien wraz z pracami reparacyjnymi i odnawiającymi, np. powłoki malarskie.

Biegły do opinii uzupełniającej z dnia 22 listopada 2016 r. załączył wyjaśnienia co do podstaw wyceny nakładów na wymianę stolarki okiennej i innych prac związanych w formie analizy cen średnich wraz z załącznikami w formie ofert producentów okien. Powyższe wskazuje na fachowość i rzetelność sporządzonej opinii.

Na rozprawie w dniu 12 stycznia 2017 r. (k. 784), biegły sądowy J. W. wyjaśnił, iż możliwa jest do ustalenia inna metoda ustalania poziomu hałasu na konkretnej nieruchomości. Niemniej jednak jest to praca czasochłonna. Akustycy mogliby dokonać pomiarów, ale te pomiary musiałyby trwać około 1 roku, aby spełnić co najmniej jeden z wymogów normowych, który także brać pod uwagę 3 najbardziej niekorzystne miesiące. Pojedyncze pomiary mogą przedstawiać sytuacje chwilowe. Biegły wskazał, że w opinii przedstawił oferty, które były dostępne i te wykorzystał w swojej opinii.

Mając na uwadze powyższe, Sąd ustalając istotne okoliczności sprawy oparł się na wyliczeniach biegłego J. W.. Podkreślić należy, że opinie biegłego łącznie z jego wyjaśnieniami w zakresie nakładów akustycznych na budynek mieszkalny powodów, w sposób logiczny obrazują zależność miejsca lokalizacji nieruchomości w strefie, sposób rozchodzenia się hałasu w strefie, na spadek wartości i konieczność poniesienia nakładów rewitalizacyjnych na budynek. Opinia została sporządzona przez biegłego dysponującego wiedzą i doświadczeniem w sporządzaniu opinii w analogicznych sprawach związanych z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania i jest zgodna z zasadami logiki. Dodatkowo biegły w sposób wyczerpujący i stanowczy ustosunkował się do zarzutów stron zeznając przed Sądem, w szczególności do zarzutów strony pozwanej. Podkreślić należy, że to do biegłego, należy wybór metodyki opracowania opinii, a okoliczność, że opinia biegłego okazała się niekorzystna dla stron nie oznacza, że jest ona niekompletna czy wadliwa. Sporządzona przez biegłego opinia w zakresie wartości nakładów akustycznych poddawała się pozytywnej ocenie, gdyż pozostawała w zgodzie z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, osoba ją sporządzająca dysponowała wysokim poziomem wiedzy i doświadczenia zawodowego, a sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków nie budził zastrzeżeń Sądu.

Sąd oddalił osobowe wnioski dowodowe, albowiem wszystkie okoliczności sprawy zostały wszechstronnie wyjaśnione, kwestie te wymagają wiadomości specjalnych, jakimi dysponuje biegły sądowy, stąd dowody te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Podkreślić też należy, że istotne w niniejszej w sprawie jest ustalenie istnienia strefy obszaru ograniczonego użytkowania w miejscu lokalizacji nieruchomości powodów i jej wpływu na ograniczenie prawa własności powodów. Podejmowanie nawet zaawansowanych działań w celu zminimalizowania skutków oddziaływania lotniska nie ma znaczenia, skoro strefa została ustanowiona i nadal obowiązuje w związku z przekroczeniem norm hałasu. Jeśli chodzi o sposób wytyczenia granic obszaru ograniczonego użytkowania, okoliczność założeń dotyczących rozwoju lotniska przyjętych przy tworzeniu obszary, to powyższe wynika ze zgromadzonych dokumentów.

Na rozprawie w dniu 12 stycznia 2017 r. Sąd oddalił wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z kolejnej opinii biegłego z dziedziny akustyki. Sąd przyjął, że przedstawione przez pełnomocnika pozwanego uzasadnienie wniosku, jest nieprzekonywujące. Stwierdzić należy, że u podstaw tego wniosku leżą nie merytoryczne argumenty przeciwko wydanym opiniom, lecz niezadowolony z treści tych opinii, która odbiegała od oczekiwań strony pozwanej. W ocenie Sądu, wniosek zmierzał do przedłużenia postępowania, zaś ewentualne kolejne opinie, nie wniosłyby do sprawy żadnych nowych wiadomości. Niedopuszczalne jest również powoływanie wielu biegłych na okoliczność wyjaśnienia jednego zjawiska bez wyraźnej ku temu przyczyny. Ponadto sporządzona przez biegłego opinia w zakresie wartości nakładów akustycznych poddawała się pozytywnej ocenie, gdyż pozostawała w zgodzie z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, osoba ją sporządzająca dysponowała wysokim poziomem wiedzy i doświadczenia zawodowego, a sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków nie budził zastrzeżeń Sądu. To mając na

uwadze Sąd oddalił wnioski pozwanego o przeprowadzenie dowodu z nowej opinii biegłego sądowego i o zmianę tezy dowodowej opinii.

Sąd zważył, co następuje:

W ramach wywiezionego powództwa powodowie zgłosili dwa żądania - odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości oraz odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym powodów na tej nieruchomości. Roszczenie z tytułu spadku wartości nieruchomości powodów było przedmiotem procedowania Sądu. Zatem przedmiotem niniejszego postępowania było rozpoznanie roszczenia powodów za nakłady konieczne do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół (...) w P. oraz w zakresie kosztów procesu.

W niniejszej sprawie powodowie domagali się odszkodowania na podstawie art. 129 ust. 2 u.p.o.ś., wywodząc swoje roszczenia z faktu utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. uchwałą nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 października 2012 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P., na mocy której należąca do nich nieruchomość znalazła się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania. W ramach zgłoszonego powództwa powodowie wystąpili jednak z dwójakiego rodzaju roszczeniami odszkodowawczymi, a mianowicie domagali się odszkodowania za ubytek wartości ich nieruchomości w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł., a nadto odszkodowania z tytułu konieczności poniesienia wydatków na rewitalizację akustyczną budynku mieszkalnego usytuowanego na nieruchomości. W sprawie wyczerpano postępowanie dowodowe w zakresie drugiego roszczenia, zaś pierwsze było przedmiotem wyroku częściowego z dnia 13 listopada 2014 r., częściowo zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 października 2015 r.

W art. 129 - 136 p.o.ś. ustawodawca uregulował samodzielne podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości oraz z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, opierając się na założeniu, że ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści (cuius damnum eius periculum). Przesłankami tej odpowiedzialności są: wejście w życie uchwały wydanej przez właściwy organ samorządu terytorialnego, ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości, i związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą (por. post. SN z dnia 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09, Lex nr 578138).

Zgodnie z art. 129 ust. 2 w zw. z art. 129 ust. 1 u.p.o.ś. odszkodowanie służy, jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się ograniczone. Stosownie do art. 135 § 1 u.p.o.ś. obszary ograniczonego użytkowania m.in. dla lotniska tworzy się jeżeli z przeglądu ekologicznego albo z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaganej przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, albo z analizy porealizacyjnej wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu. Wymieniony obszar dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie, tworzy obecnie - zgodnie z art. 135 ust. 2 u.p.o.ś. - sejmik województwa, w drodze uchwał (a wojewoda w drodze rozporządzenia, przed nowelizacją przytoczonego przepisu), zaś dla zakładów lub innych obiektów, niewymienionych w art. 135 ust. 2 u.p.o.ś., rada powiatu, w drodze uchwały (art. 135 ust. 3 u.p.o.ś.). Tworząc obszar ograniczonego użytkowania, wskazane organy określają granice obszaru, ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu, wymagania techniczne budynków oraz sposób korzystania z terenów wynikające z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub analizy porealizacyjnej albo przeglądu ekologicznego (art. 135 ust. 3a u.p.o.ś.). Tworzące obszar ograniczonego użytkowania uchwała sejmiku województwa (rozporządzenie wojewody) albo uchwała rady powiatu

- po ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym (art. 2 i art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 449) - stają się aktami prawa miejscowego.

Jak zauważył bowiem Sąd Najwyższy (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 546/08, publ. Biul. SN 2009/7/11 oraz Lex nr 503415; postanowienia z dnia 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09, niepubl. oraz z dnia 9 kwietnia 2010 r., III CZP 17/10, publ. Lex nr 584036) – które to stanowisko Sąd Okręgowy podziela, przewidziana w art. 129 poś odpowiedzialność odszkodowawcza obejmuje także te szkody, które wynikają z przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emitowanego hałasu. U podstaw tego poglądu leży wykładnia celowościowa regulacji zawartej w ustawie Prawo ochrony środowiska. W myśl tej wykładni, art. 135 ust. 1 poś, przewidujący możliwość ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, jest wyjątkiem od zasady wyrażonej w art. 144 ust. 1 poś, zgodnie z którą eksploatacja instalacji w rozumieniu art. 3 pkt. 6 poś, nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska. Wyjątek ten polega na tym, że na terenie obszaru ograniczonego użytkowania, eksploatacja instalacji może powodować przekroczenie standardów jakości środowiska.

Za tą szeroką interpretacją przemawia dążenie do kompleksowego uregulowania skutków ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Rozszczępienie tych skutków na szkody wynikające z ograniczeń przewidzianych wprost w rozporządzeniu o ustanowieniu obszaru ograniczonego użytkowania oraz szkody wynikające z emisji hałasu jest sztuczne (tak: SN w postanowieniu z dnia 9 kwietnia 2010 r., III CZP 17/10, publ. Lex nr 584036).

Odnosząc powyższe do okoliczności sprawy stwierdzić należy, że powodowie wykazali wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego w oparciu o art. 129 ust. 2 poś w zw. z art. 136 ust. 3 poś co do żądania z tytułu nakładów.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że w dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P.. Obszar ograniczonego użytkowania podzielony został na dwie strefy - wewnętrzną i zewnętrzną, w zależności od odległości od lotniska P. - Ł. i poziomu natężenia hałasu w danej strefie, a nieruchomości stanowiąca działkę nr (...), znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania w jego strefie wewnętrznej.

Jak wskazano nadto powyżej bezpośrednim uszczerbkiem powodów związanym z ustanowieniem strefy ograniczonego użytkowania są również koszty związane z zapewnieniem w ich budynku mieszkalnym właściwego klimatu akustycznego. Na konieczność zapewnienia takich warunków wskazują bowiem wymagania określone w uchwale Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12. Zgodnie zaś z dyspozycją art. 136 ust. 3 poś w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkoda, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Przy dokonywaniu wykładni wskazanego przepisu należy wziąć pod uwagę, że celem uregulowań art. 129 i 136 ustawy p.o.ś. jest ułatwienie osobom poszkodowanym w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Zatem należy przyjąć, że wskazanie na koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki miało wyeliminować spory co do objęcia tych kosztów obowiązkiem naprawienia szkody. Obowiązek naprawienia szkody przez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić. Odszkodowanie bowiem ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wpłaci poszkodowanemu sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem (por. uchwała Sądu Najwyższego z 15 listopada 2001r. III CZP 68/01, OSNC 2002, z.6, póż. 74; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 10 kwietnia 2008 r. I ACa 2/08, M.Prawn. 2010/12/692).

Wskazać należy, że szkoda w majątku powodów przejawiająca się w konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych powstała już w dacie wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. tj. w dniu 28 lutego 2012 r. Ustalając stan techniczny budynku mieszkalnego i wymagania akustyczne jaki ten

budynek winien spełniać uwzględniono zatem stan przegród budowlanych na dzień wejścia w życie ww. uchwały. W związku z tym należy mieć tu na uwadze, że po wprowadzeniu przedmiotowej uchwały budynek mieszkalny powodów nie spełnia norm dla zamierzonych i wyliczonych poziomów dźwięku hałasu. Budynek ten wymaga zatem - po wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Ł. - dodatkowej modernizacji w zakresie zamontowania nawiewników okiennych w ilości 7 sztuk oraz wymiany okien na okna PCV i okna połaciowe na okna o wskaźniku min 30 dB.

Jak wskazano powyżej w związku z usytuowaniem budynku mieszkalnego powodów w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska Ł. w P. powodowie zobowiązani są zapewnić właściwy klimat akustyczny w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej przez zastosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej, tj. zgodnie normą PN-B- (...) -3 oraz normą PN-87/B- (...). W normie PN-B- (...) -3 dla hałasu miarodajnego na poziome poniżej 55 dB w nocy wymagana wypadkowa izolacyjność akustyczna ścian z oknami wyniesie 28 dB dla pokoi i 23 dB dla kuchni. Przegrody bez okien wymagają odpowiednio 38 dB izolacyjności akustycznej. W przypadku pomieszczeń z dwoma lub trzema ścianami (przegrodami) zawierającymi okna izolacyjność ta musi być podwyższona zgodnie z wymogami normy akustycznej. Ze względu na wymogi dotychczasowej normy „3” nie występują potrzeby doizolowania przegród, jedynie należy zapewnić należyte funkcjonowanie wentylacji pomieszczeń poprzez zamontowanie nawiewników powietrza. W przypadku stosowania normy PN-87/B- (...) LAeq $\frac{1}{2} h = 63,0$ dB. Natomiast poziom tła akustycznego w nocy Lt – 40 dB. Wymagania akustyczne wg normy PN-87/B- (...) są nieco większe niż te, które zostały określone wg normy PN-B- (...) -3. Biegły dokonał więc doboru okien, których zwiększona izolacyjność akustyczna zapewni odpowiednią izolacyjność akustyczną wypadkową całej przegrody. Dodatkowo należy zamontować nawiewniki wentylacyjne z tłumikiem akustycznym, aby zapewnić, odpowiednią wymianę powietrza w pomieszczeniach, które obsługiwane są wentylacją grawitacyjną.

Jak wynika z opinii biegłego J. W., w pomieszczeniach chronionych budynku powodów dochodzi do przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu w związku z czym konieczne jest podniesienie izolacyjności akustycznej budynku poprzez wymianę okien na okna PCV i okien połaciowych na okna o wskaźniku min 30 dB oraz zamontowanie nawiewników okiennych i ściennych w łącznej ilości 7 sztuk. Łączna wartość tych nakładów niezbędnych do poniesienia celem zapewnienia właściwego klimatu akustycznego stanowi kwotę 22.094,61 zł (z 8% podatkiem VAT).

Podsumowując, w oparciu o opinię biegłego J. W. powodowie M. W. i T. W. wykazali, że szkoda w postaci poniesienia nakładów na rewitalizację akustyczną w budynku mieszkalnym na ich nieruchomości, w obrębie działki nr (...) wynosi 22.094,61 zł. W związku z tym, Sąd zasądził z tego tytułu od pozwanego na rzecz powodów kwotę 22.094,61 zł, w pozostałym zakresie powództwo z tego tytułu oddalając.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie od zasądzonej należności głównej sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym, a zatem staje się ono wymagalne, zgodnie z art. 455 k.c., po wezwaniu dłużnika do zapłaty. Wskazać należy na treść art. 363 § 2 k.c. zgodnie z którym jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Powodowie domagali się zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, jednak zdaniem Sądu roszczenie zostało sprecyzowane dopiero w opinii biegłego sądowego z dziedziny akustyki z dnia 1 sierpnia 2016 r. oraz opinii uzupełniającej z dnia 22 listopada 2016 r. Zatem Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 18.467,73 zł od dnia 8 września 2016 r., tj. od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu opinii biegłego z dnia 1 sierpnia 2016 r. (k. 651) do dnia zapłaty oraz od kwoty 3.626,88 zł od dnia 24 grudnia 2016 r., tj. dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu opinii uzupełniającej biegłego z dnia 22 listopada 2016 r. (k. 772) do dnia zapłaty (pkt 1 wyroku). Tym samym w tej dacie znana była już wielkość aktualnej szkody powodów co do nakładów i pozwany był już wówczas zobowiązany do jej naprawienia. Nie spełniając świadczenia na rzecz powodów od dnia następnego pozwany pozostawał więc w opóźnieniu.

Dalej idące roszczenie odsetkowe powodów było bezzasadne i jako takie podlegało oddaleniu.

Sąd w tym miejscu pragnie podkreślić, że nie odnosił się do pozostałych zarzutów pozwanego podniesionych w odpowiedzi na pozew, gdyż powyższe było przedmiotem wyroku częściowego z dnia 13 listopada 2014 r. Tym samym nieuzasadnione byłoby przytaczanie wywodów Sądu wskazanych w uzasadnieniu wyroku częściowego z dnia 13 listopada 2014 r. Zatem Sąd w tym zakresie odsyła do rozważań wskazanych w uzasadnieniu wyroku częściowego z dnia 13 listopada 2014 r.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. O kosztach postępowania Sąd orzekł mając na uwadze wynik sprawy, a mianowicie ustalenie, że powodowie wygrali proces w 90%, a pozwany w 10%. W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 100 k.p.c. obciążył strony kosztami procesu proporcjonalnie do zakresu w jakim każda z nich sprawę przegrała, tj. powodów w 10%, a pozwanego w 90%, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się wyroku (pkt 3 wyroku).

SSO Iwona Godlewska